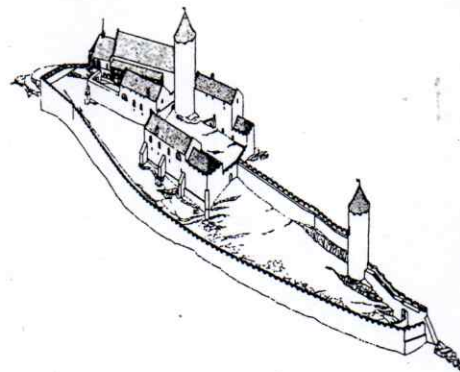

a

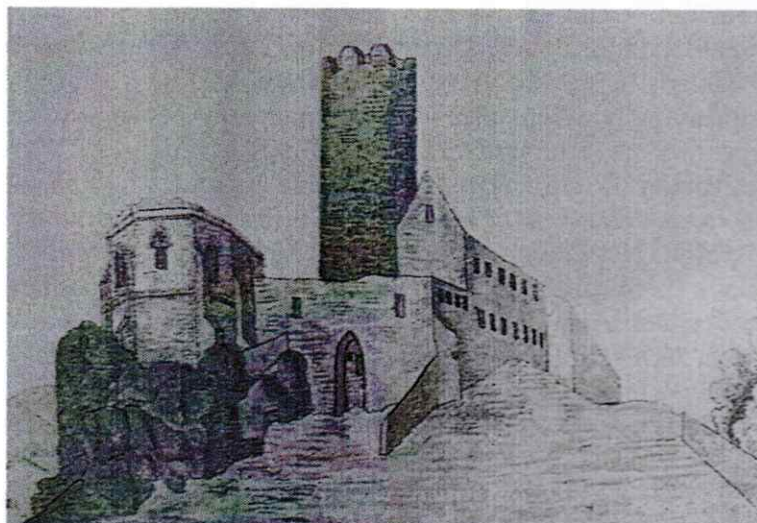

b

c

d

Po r. 1260 začal Přemysl Otakar II. budovat nový hrad. Místo pro něj vybral promyšleně – oblast severozápadně od Mladé Boleslavi byla posledním velkým královským majetkem na severu Čech a nebyla dosud kolonizována. Vedla tudy přitom důležitá obchodní stezka z Lužice přes Žitavu do Prahy. A kolem této oblasti se rozkládaly již velké pozemkové majetky šlechtických rodů pánů z Dubé a z Lipé. Hrad na vysoké homoli – Bezděz (obr. a) – byl postaven právě na ochranu stezky a na obranu královského majetku proti potencionálním šlechtickým mocenským konkurentům; podobně jako České Budějovice na jihu země.

Byl postaven podle vzorů francouzských hradů a stavěli jej stejní stavitelé, kteří postavili cisterciácký klášter v nedalekém Hradišti u dnešního Mnichova Hradiště či hrad Housku. Byli to řemeslníci, kteří přišli z Burgundska. Při jeho stavbě využili tehdy nejnovějších prvků hradní architektury, a vybudovali tak nejen jeden z prvních gotických hradů u nás, ale také komfortní panovnické sídlo (viz kresebnou rekonstrukci jeho původní podoby na obr. b). Více než u starších hradů tu byl položen důraz na pohodlí a soukromí obyvatel; hradní kaple (obr. c) je jednou z nejkrásnějších ukázek rané gotiky u nás. Bezděz byl také záhy považován za jeden z nejceněnějších královských majetků.

V okolí hradu se také brzy rozvinula čilá kolonizační činnost: Přemysl Otakar II. pověřil Konráda a Hertvíka z Kravař založením nového města, jež se mělo stát centrem celé oblasti – Doks. Za Václava II. se novým centrem oblasti však stala Bělá pod Bezdězem.

Přesto Bezděz královským majetkem dlouho nezůstal. Již na konci 13. století jej získal Hynek Berka z Dubé a z jeho rukou hrad vykoupil až Karel IV. Ten v jeho okolí nechal vybudovat také rybníční soustavu, jejíž součástí je i rybník zvaný dnes Máchovo jezero. Královským majetkem přestalo Bezdězsko definitivně být za Václava IV. V 16. století byl hrad opuštěn a za třicetileté války z něj chtěl jeho nový majitel Albrecht z Valdštejna učinit jednu z hlavních pevností svého Frýdlantského vévodství. Hrad se ale nakonec stal benediktinským klášterem a poutním místem. Po zrušení kláštera za Josefa II. hrad pustl. K oživení zájmu o něj došlo až v romantismem prosycené 1. pol. 19. století. Navštívil jej (a také nakreslil – viz obr. d) K. H. Mácha, který dojmů z něj využil i ve své tvorbě; v okolí hradu se odehrává i děj Smetanovy opery Tajemství.